

УДК 338.124

Портнова Г.О., Антоненко В.М.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ЩОДО СУТНОСТІ ТА ОЦІНКИ

Стаття присвячена актуальному напрямку наукових досліджень у сфері фінансів – фінансовій безпеці, а саме дослідженню та розвитку теоретичних положень щодо сутності та методів оцінки рівнів фінансової безпеки.

Ключові слова: фінансова безпека, фінансовий стан, фінансовий коефіцієнт, прогнозування, індикатор, оцінка, фактори.

Постановка проблеми. В сучасній науковій літературі превалює підхід, за яким фінансову безпеку підприємства розглядають як базову складову його економічної безпеки. Деякі вчені поєднують ці два поняття, відстоюючи об'єктивність існування фінансово-економічної безпеки підприємства. Взагалі фінансова безпека є складною і неоднозначною економічною категорією. До сих пір відсутня чітка й виражена наукова позиція щодо її сутності та змісту, а з деяких питань цієї проблеми точки зору науковців принципово не збігаються. Це серйозно гальмує розвиток методичних засад факторного визначення і кількісного вимірювання фінансової безпеки, що, у свою чергу, перешкоджає проведенню наукових досліджень щодо розробки і впровадження механізму управління безпекою підприємств. З цих позицій першочерговим завданням дослідження фінансової безпеки є конструктивно-критичний аналіз і узагальнення підходів щодо її сутності, що дасть можливість дослідити і розвинути методичний апарат кількісної оцінки рівнів фінансової безпеки підприємств, а потім – і методів її зміцнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наукова спеціальна література, присвячена тематиці, що розглядається у статті, на превеликий жаль, не має численних розробками щодо дослідження фінансової безпеки підприємств. Тому цей напрямок фінансової науки, із урахуванням сучасної актуальності, потребує серйозного теоретичного опрацювання й подальшого практичного впровадження. Звертаючись до наукових напрацювань з цієї теми, необхідно, перш за все, розглянути підходи науковців відносно їхнього розуміння сутності фінансової безпеки. Так, К. Горячева вважає, що «фінансова безпека – це такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, які використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до зовнішніх та внутрішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей та завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів» [1, с. 65]. На думкує Р.С. Папехіна, «сутність фінансової безпеки підприємств полягає в здатності підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей загальної корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовища» [2]. З точки зору Т.Б. Кузенко, В.В. Прохорової та Н.В. Сабліної «фінансова

безпека може бути визначена як стан найбільш ефективного використання інформаційних, фінансових показників, ліквідності та платоспроможності, рентабельності капіталу, що знаходиться в межах своїх граничних значень» [3, с. 27]. Можна погодитися з тим, що фінансова безпека представляє такий стан підприємства, який дозволяє забезпечити фінансову рівновагу, стійкість, платоспроможність і ліквідність підприємства в довгостроковому періоді; задовольняє потреби підприємства у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення підприємства; забезпечує достатню фінансову незалежність підприємства; дозволяє протистояти існуючим і виникаючим небезпекам і погрозам, що можуть заподіяти фінансовий збиток підприємству, або небажано змінити структуру капіталу, або примусово ліквідувати підприємство; забезпечує достатню гнучкість при ухваленні фінансових рішень; забезпечує захищеність фінансових інтересів власників підприємства [4].

Широке й неоднозначне розуміння сутності фінансової безпеки створює труднощі щодо оцінки її рівня, і тому спеціальна література поки що не визначилася із методичним забезпеченням діагностики фінансової безпеки.

Мета статті. Метою статті є розвідки, обґрунтування і подальший розвиток наукових підходів щодо кількісного оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств.

Виклад основного матеріалу. Оцінка фінансової безпеки підприємства передбачає, перш за все, ідентифікацію його фінансового стану. Проведені вченими дослідження дозволили зробити певні кроки в напрямку формування системи показників для оцінки фінансової безпеки, однак необхідне її подальше уточнення. Принципово така система повинна включати різні групи кількісних показників, що характеризують той або інший напрямок у забезпеченні фінансової безпеки суб'єкта, що господарює. Фінансовий стан підприємства оцінюється на основі показників, які відображають фінансово-господарську діяльність підприємства, наявність, розміщення, використання та рух ресурсів підприємства. Як відомо, до основних напрямків аналізу фінансового стану підприємства відносять: оцінку ліквідності активів, платоспроможності і кредитоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності і рентабельності підприємства. Характеристика підприємства за такими напрямками дозволяє дати оцінку його фінансового стану (здатність фінансувати свою діяльність) і його фінансових ресурсів. Визначення фінансових показників у вигляді коефіцієнтів ґрунтується на співвідношенні між окремими статтями звітності, а оцінка показників фінансового стану підприємства передбачає порівнювання фактичних значень із нормативними.

Усі критерії, що дозволяють діагностувати фінансову спроможність підприємства, можна розділити на формалізовані і неформалізовані. До неформалізованих критеріїв можна віднести наступні: наявність у балансі збитків; не погашені в термін кредити і позики; уповільнення оборотності засобів підприємства; збільшення періоду погашення або наявність простроченої кредиторської заборгованості і збільшення її питомої ваги в складі зобов'язань підприємства; значні суми дебіторської заборгованості, які

відносяться на збитки; тенденції до витіснення в складі зобов'язань підприємства дешевих позикових коштів «дорогими» і їхнє неефективне розміщення в активи; тенденції випереджального росту найбільш термінових зобов'язань у порівнянні зі зміною високоліквідних активів або випереджального росту позикових джерел фінансування в порівнянні з динамікою власного капіталу; нераціональна структура залучення і розміщення засобів, формування довгострокових активів за рахунок короткострокових пасивів. Логічної завершеності і достатньої об'єктивності результатів аналізу можна досягти, тільки якщо з'єднати в загальний синтетичний показник основні коефіцієнти, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства.

У світовій практиці вже накопичений достатній досвід інтегральної оцінки фінансового стану підприємств. Для цих цілей кожному первинному фінансовому показнику приписується деякий фінансовий коефіцієнт. Як мінімальний критерій стійкості фінансового стану підприємства, як правило, використовується імовірність банкрутства. До таких моделей можна віднести: модель Альтмана, модель Ліса, методи Депаляна, Таффлера, Спрингейта. На сьогодні українськими вченими вже розроблені такі моделі, як дискримінантна інтегральна оцінка фінансового стану підприємства (О. Терещенко), яка базується на застосуванні методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності вітчизняних підприємств і комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей (О. Хотомлянський, Т. Перната, Г. Северина). Цей метод оцінки дозволяє виявити тенденції у динаміці фінансового стану підприємства.

У вітчизняній практиці найбільш поширений коефіцієнтний метод визначення фінансового стану підприємства. Вдалим показником ознак поточної платоспроможності (Пп) при наявності простроченої кредиторської заборгованості є різниця між сумою наявних у підприємства грошових коштів, їх еквівалентів та інших високоліквідних активів і його поточних зобов'язань, що визначається за формулою:

$$\text{Пп} = \text{А}(040) + \text{А}(045) + \text{А}(220) + \text{А}(230) + \text{А}(240) - \text{П}(620) \quad (1)$$

де А(040), А(045), А(220), А(230), А(240) – відповідні рядки активу балансу;

П(620) – підсумок 4-го розділу пасиву балансу.

Від'ємний результат алгебраїчної суми зазначених статей балансу свідчить про поточну неплатоспроможність суб'єкта, а ознаки критичної неплатоспроможності, що відповідають фінансовому стану потенційного банкрутства, мають місце, якщо на початку і в кінці звітного кварталу, який передував поданню заяви про порушення справи про банкрутство, є ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнти покриття (Кп) і забезпечення власними коштами (Кз) у кінці звітного кварталу менше їх нормативних значень – 1,5 і 0,1 відповідно. Коефіцієнт покриття визначається за формулою:

$$\text{Кп} = \text{А}(260) / \text{П}(620) \quad (2)$$

де А(260) – підсумок 2-го розділу активу балансу.

Коефіцієнт забезпечення власними коштами має наступний вигляд:

$$K_3 = (П(380) - А(080)) / А(260) \quad (3)$$

де П(380) – підсумок 1-го розділу пасиву балансу;

А(080), А(260) – підсумки 1-го і 2-го розділів активу балансу відповідно.

З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу в прибутково працюючого підприємства застосовується коефіцієнт Бівера, який розраховується за формулою:

$$K_6 = (\Phi(220) - \Phi(260)) / (П(480) + П(620)) \quad (4)$$

де $\Phi(220)$, $\Phi(260)$ – чистий прибуток і амортизаційні відрахування, наведені у рядках 220 і 260 форми №2 відповідно;

П(480), П(620) – довгострокові і поточні зобов'язання.

Ознакою незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, при якому протягом тривалого часу (1,5 – 2 роки) $K_6 < 0,2$. За цих умов про незадовільну структуру балансу казати ще рано, але фіксується негативна тенденція до структурного розбалансування активів і пасивів підприємства, і, як наслідок, втрата фінансової стійкості і фінансової безпеки.

Враховуючи досвід вітчизняних та зарубіжних економістів, слід зазначити, що інтегральна бальна оцінка фінансової стійкості найбільш повно охоплює всю різноманітність показників фінансової стійкості, що дуже важливо при оцінці ризику банкрутства. Сутність цієї методики полягає в класифікації підприємств за ступенем ризику, виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості і рейтингу кожного показника, вираженого в балах. При цьому виділяється шість класів підприємств: 1-й клас – підприємство з добрим запасом фінансової стійкості, що дозволяє бути впевненим у поверненні позикових коштів; 2-й клас – підприємства, що демонструють деякий ступінь ризику по заборгованості, але ще не розглядаються як ризикові; 3-й клас – проблемні підприємства, для яких існує ризик втрати основних і оборотних засобів, але повне отримання процентів є сумнівним; 4-й клас – підприємства з високим ризиком банкрутства навіть після проведення заходів з фінансового оздоровлення, щодо яких кредитори ризикують втратити свої проценти і позиковий капітал; 5-й клас – підприємства дуже високого ризику, практично неплатоспроможні; 6-й клас – підприємства найвищого ризику.

Згідно з цією методикою, фінансовий стан підприємства оцінюється шістьма коефіцієнтами. Групування підприємств за такими критеріями оцінки фінансового стану надано у [5] і представлено у таблиці 1. Для використання цієї методики необхідно, насамперед, розрахувати за допомогою наданих нижче формул наступні коефіцієнти:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності: $K_{ал.} = \text{грошові кошти} / \text{поточні зобов'язання}$;

- коефіцієнт швидкої ліквідності: $K_{шл.} = (\text{поточні активи} - \text{запаси}) / \text{поточні пасиви}$;

- коефіцієнт поточної ліквідності: $K_{пл.} = \text{поточні активи} / \text{поточні пасиви}$;

- коефіцієнт фінансової незалежності: $K_{фн.} = \text{власний капітал} / \text{пасиви}$;

- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами: $K_{звз.} = \text{власні оборотні кошти} / \text{запаси}$;

- коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом: $K_{ззвк.} = \text{запаси}/\text{власний капітал}$.

Таблиця 1

Групування підприємств за критеріями оцінки фінансового стану

Показник	Границі класів згідно з критеріями (бал)					
	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас	5-й клас	6-й клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Більше 0,25–20	0,2–16	0,15–12	0,1–8	0,05–4	0,05–0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Більше 1,0–18	0,9–15	0,8–12	0,7–9	0,6–6	0,5–0
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 2,0–16,5	(1,9–1,7) – (15–12)	(1,6–1,4) – (10,5–7,5)	(1,3–1,1) – (6–3)	1,0–1,5	Менше 1–0
Коефіцієнт фінансової незалежності	Більше 0,6–16	(0,59–0,54) – (15–12)	(0,53–0,43) – (11,4–7,4)	(0,42–0,41) – (6,8–1,8)	0,4–1	Менше 0,4–0
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	Більше 0,5–15	0,4–12	0,3–9	0,2–6	0,1–3	Менше 0,1–0
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом	Більше 1,0–15	0,9–12	0,8–9	0,7–6	0,6–3	Менше 0,5–0
Мінімальне значення границі	100	85–64	63,9–56,9	41,6–28,3	18	0

Джерело: Основы экономической безопасности. (Государство, регион, пред-приятие, личность): Учебно-методическое пособие // Под ред. Е.А. Олейникова. – М.: ЗАО Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.

Зміст вітчизняних методик щодо ідентифікації фінансового стану підприємств поданий у таблиці 2, а інтегральну оцінку рівня фінансової безпеки підприємства можна провести на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів.

Експрес-оцінка рівня фінансової безпеки досить ефективно може здійснюватися із застосуванням графічного підходу. При його використанні нормальні значення індикаторів обмежують зону нормального рівня безпеки підприємства, критичні – зону критичного рівня, критичні плюс дельта – передкризову зону.

Таблиця 2

Показники фінансового стану підприємства, для яких встановлено нормативні значення згідно з офіційними вітчизняними методиками

Назва показника	Порядок розрахунку	Нормативне значення
1	2	3
Методика Міністерства економіки України		
1. Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	$\frac{OA + BMB}{PZ}$	$\geq 1,5$
2. Коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{PZ}$	> 1
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\frac{GK + PFI}{PZ}$	0,1–0,2
4. Власні оборотні активи (ВОА)	$BK - HA$	> 0
5. Частка власних оборотних коштів у покритті запасів, %	$\frac{BOA * 100}{3}$	$> 50 \%$
6. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$\frac{BK + ZHBP + DMP - HA}{OA}$	$\geq 0,1$
7. Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{BK}{B}$	$\geq 0,5$
Методика Міністерства фінансів України		
8. Коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{PZ}$	> 1
9. Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{OA - 3}{PZ}$	0,6–0,8
10. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{GK + PFI}{PZ}$	> 0
11. Чистий оборотний капітал	$OA - PZ$	> 0
12. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$\frac{BK}{B}$	$> 0,5$
13. Коефіцієнт фінансування	$\frac{ZHBP + DZ + PZ + DMP}{BK}$	< 1
14. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$\frac{OA - PZ}{OA}$	$> 0,1$
15. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{OA - PZ}{BK}$	> 0

Джерело: Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 10). – 3000 экз. – ISBN 966-521-256-7.

Умовні позначення: *Б* – валюта балансу, *HA* – необоротні активи, *OA* – оборотні активи, *BMB* – витрати майбутніх періодів, *3* – запаси, *GK* – грошові кошти та їх еквіваленти, *PFI* – поточні фінансові інвестиції, *BK* – власний капітал, *ZHBP* – забезпечення наступних витрат і платежів, *DZ* – довгострокові зобов'язання, *PZ* – поточні зобов'язання, *DMP* – доходи майбутніх періодів.

Нормування варто проводити стосовно нормального значення показника:

$$X_i = \left(\frac{P_{i\phi}}{P_{in}} \right)^b; \quad (5)$$

де $P_{i\phi}$, P_{in} – відповідно фактичне і нормального значення і-го показника;
 b – показник ступеня (для показника типу «мінімум» дорівнює 1, для показника типу «максимум» дорівнює -1).

Нормоване значення критичного показника визначається за формулою:

$$X_{i\text{кр}} = \left(\frac{P_{i\text{кр}}}{P_{in}} \right)^b; \quad (6)$$

де $P_{i\text{кр}}$ – критичне значення вихідних показників.

Таким чином, у якості індикаторів рівня фінансової безпеки підприємства можуть виступати нормовані значення показників, розраховані на базі нормальних (граничних) значень вихідних показників. Наприклад, якщо критичне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності дорівнює 0,2, а нормальне 0,5, то значення індикатора відповідно будуть рівні $x_{\text{кр}} = 0,2/0,5=0,4$ і $x_{\text{н}}=1$.

Графічна інтерпретація отриманих оцінок допомагає кращому сприйняттю і характеризує не тільки поточний стан підприємства, але і той стан безпеки, до якого варто прагнути. Проілюструємо розглянутий метод, використовуючи дані КП «Зуївський енергомеханічний завод» («ЗЕМЗ»). Для побудови діаграми індикаторів рівня фінансової безпеки визначимо нормовані значення відповідних показників (табл. 3). Діаграма індикаторів фінансової безпеки підприємства подана на рисинку 1, де виявлено її «неблагополучні» показники, які вказують на необхідність проведення найбільш ретельного аналізу кожного з них та доведення їх до оптимального рівня.

Таблиця 3

Вихідні дані для побудови діаграми індикаторів фінансової безпеки підприємства «ЗЕМЗ»

Показники	Граничне значення показника		Граничне значення індикатора		Фактичне значення	
	крит. $P_{\text{кр}}$	норм. $P_{\text{н}}$	крит. $X_{\text{кр}}$	норм. $X_{\text{н}}$	показ- ник P_{ϕ}	індика- тор X_{ϕ}
1	2	3	4	5	6	7
1. Коефіцієнт покриття	0,6	1	0,6	1	0,3	0,3
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5	0,8	0,625	1	0,19	0,238
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,5	0,1	1	0,04	0,08

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7
4. Чистий оборотний капітал	1,59	3,57	0,445	1	0,87	0,244
5. Коефіцієнт автономії	0,2	0,5	0,4	1	0,36	0,72
6. Коефіцієнт фінансування	1	0,5	0,5	1	0,62	0,62
7. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,01	0,1	0,1	1	0,12	1,2
8. Коефіцієнт ма-невреності власного капіталу	0,1	0,5	0,2	1	0,44	0,88
9. Коефіцієнт фінансового ризику	1	0,25	0,25	1	0,37	0,37

Джерело: розроблено авторами.

Визначити інтегральний показник рівня фінансової безпеки можна методом рейтингової оцінки. В основі визначення класу (рівня) безпеки лежать граничні значення показників (табл. 3) та їхній рейтинг. Якщо показник має значення вище нормального, то йому присвоюють I клас, нижче нормального, але вище критичного – присвоюють II клас, нижче критичного – III клас. Так, для визначення класу рівня безпеки із наведених даних у таблиці 3 відібрані п'ять. Модель шкали, що включає відібрані показники, подана у таблиці 4.

Загальна оцінка безпеки подається у балах, які визначаються як добутки рейтингу кожного показника на клас, а рейтинг кожного показника встановлюється залежно від цілей дослідження і важливості показника для обраного напрямку дослідження:

$$B = \sum P_{ei} * K_{li}, \quad (7)$$

де B – сума балів;

P_{ei} – рейтинг і-го показника;

K_{li} – клас і-го показника.

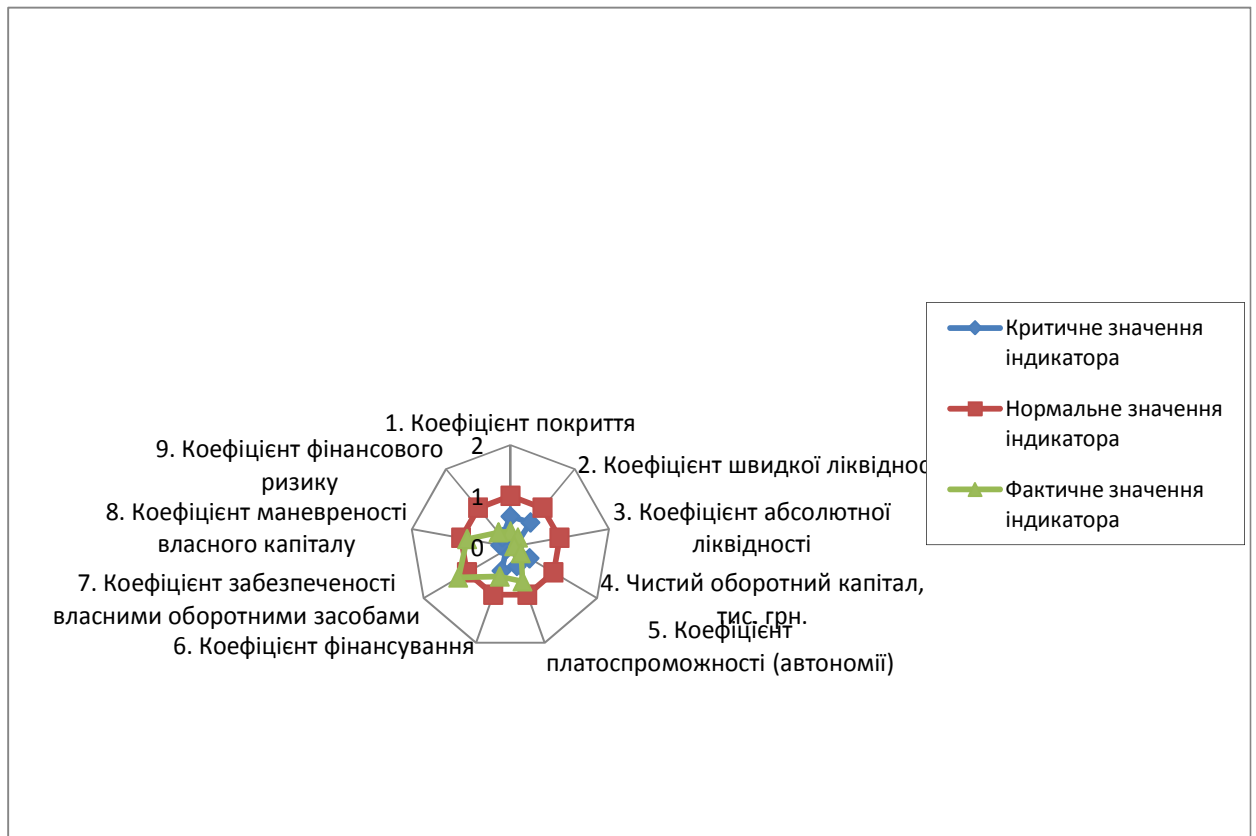

Рис. 1. Діаграма індикаторів фінансової безпеки підприємства «ЗЕМЗ»

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 4

Шкала для оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

Найменування показника	I клас	II клас	III клас
1. Коефіцієнт автономії	більше 0,7	0,5–0,7	менше 0,5
2. Коефіцієнт оборотності запасів	більше 1	0,5–1	менше 0,5
3. Коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	більше 0,09	0,05–0,09	менше 0,05
4. Коефіцієнт фінансового ризику	менше 0,5	0,5–1	більше 1
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	більше 0,4	0,4–0,2	менше 0,4

Джерело: розроблено авторами.

Загальна оцінка безпеки подається у балах, які визначаються як добутки рейтингу кожного показника на клас, а рейтинг кожного показника встановлюється залежності від цілей дослідження і важливості показника для обраного напрямку дослідження:

$$B = \sum P_{ei} * K_{li}, \quad (7)$$

де B – сума балів;

P_{ei} – рейтинг і-го показника;

K_{li} – клас і-го показника.

Апробація запропонованого підходу до оцінки рівня безпеки проведена на базі підприємства КП «ЗЕМЗ» (табл. 5). Сума балів, розрахована по КП «ЗЕМЗ», склала 220, що відповідає II класу і дозволяє оцінити рівень його фінансової безпеки за напрямками, що вивчаються, як близький до передкризового.

Таблиця 5

Визначення рівня фінансової безпеки КП «ЗЕМЗ» рейтинговим методом

Показники	Рейтинг показників, %	Фактичне значення показника	Клас	Бали
1. Коефіцієнт автономії	25	-0,3	3	75
2. Коефіцієнт оборотності запасів	15	14,13	1	15
3. Коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	25	-0,085	3	75
4. Коефіцієнт фінансового ризику	15	-3,38	1	15
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	20	0,97	2	40
Разом	100	X	X	220

Джерело: розроблено авторами.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності та розрахунок інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства показав, що загальний рівень фінансової безпеки знаходиться майже у передкризовому стані. Дійсно, на сучасному етапі розвитку економіки фінансова безпека підприємств заслуговує на особливу увагу.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

- незважаючи на те, що проблема фінансової безпеки є на сьогодні однією з найбільш актуальних і значущих, наявні наукові підходи та методичне забезпечення щодо оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств потребують подальшого дослідження і вдосконалення;

- вдосконалення оцінки фінансової безпеки підприємств, на нашу думку, необхідно вести шляхом відбору актуальних для конкретного суб'єкта фінансових коефіцієнтів та побудови інтегрального зведеного показника, який покладається в основу подальшого оцінювання рівня фінансової безпеки такого підприємства;

- для об'єктивного оцінювання захищеності підприємств рівень їх фінансової безпеки пропонується вимірювати відносно нормального значення зазначеного інтегрального показника та відстежувати його зміни у динаміці;

- крім того, в статті наведена шкала для оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств, яка ґрунтується на ранжируванні підприємств за класами фінансової захищеності, яка дозволяє провести рейтингове визначення такого класу для конкретного досліджуваного підприємства;

- практичне застосування оцінки фінансової безпеки підприємств дозволить не тільки отримати чітку об'єктивну інформацію щодо їх фінансового стану, а й визначити конкретні напрямки заходів з підвищення рівня їх фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, Вып. 10. 2004. – 784 с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»); Кузенко Т.Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии [Текст] / Т.Б. Кузенко, В.В. Прохорова, Н.В. Саблина / Бизнес Информ. – 2008. – № 12 (1). – С. 27–29.
2. Горячева К.С. Финансовая безопасность предприятия, сущность и место в системе экономической безопасности [Текст] / К.С. Горячева // Экономист. – 2003. – № 8. – С. 65–67.
3. Гукова А.В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности [Текст] / А.В. Гукова, И.Д. Аникина // Образование и общество. – 2006. – № 3. – С. 98–102.
4. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность): Учебно-методическое пособие [Текст] / В.И. Видягин, В.И. Дуженков, Е.А. Олейников и др. – Под ред. Е.А. Олейникова. – М.: ЗАО Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.

Подано до редакції 28 березня 2012 року

Портнова Г.А., Антоненко В.Н.

Финансовая безопасность предприятий: современные взгляды на сущность и оценку

Статья посвящена актуальному направлению научных исследований в области финансов - финансовой безопасности, а именно исследованию и развитию теоретических положений сущности и методов оценки уровней финансовой безопасности.

Ключевые слова: *финансовая безопасность, финансовое состояние, финансовый коэффициент, прогнозирование, индикатор, оценка, факторы.*

Portnova G.O., Antonenko V.M.

Financial security companies: current views on the nature and evaluation

Article is devoted to actual research areas in finance - financial security, such as research and development of theoretical propositions regarding the nature and methods of assessment of financial security.

Key words: *financial security, financial condition, financial ratios, forecasting, indicator, assessment, factors.*

Портнова Галина Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Фінансів та банківської справи» Донецького національного технічного університету.

Антоненко Валентина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Фінансів та банківської справи» Донецького національного технічного університету.